

FORSKERKLUMMEN:

EU's handelspolitik

EU's handelspolitik er under forandring. Spørgsmålet er om Lissabontraktaten muliggør en offensiv fælleseuropæisk handelsstrategi?

Af Jens Ladefoged Mortensen, lektor, Institut for Statskundskab, KU.

Endelig lykkedes det for Obama at få en udenrigspolitisk sejr. Den 3. december blev en ny handelsaftale mellem USA og Sydkorea

forhandlet færdig. Den blev straks solgt som '70.000 nye jobs' til det kriseramte USA. Faktisk fik EU en tilsvarende, men mindre omtalt, aftale i hus med sydkoreanerne allerede den

6. oktober. Aftalen gør hele 98,7% af varehandlen mellem EU og Sydkorea toldfri. Det vil fordoble samhandlen og sikre balance i handelsregnskabet. Det er offensivt krisediplomati som dette, der skal beskytte Europa mod kronisk arbejdsløshed og høj statsgæld. Handelskommissær de Gruth fik hurtigt oversat handelsaftalen til konkrete termer; aftalen giver et boost på €19,1 mia. til de kriseramte europæiske økonomier.

Det er en historisk aftale for EU. Det er den første væsentlige handelsaftale, der er blevet færdigforhandlet under den nye økonomiske verdensorden. Det bliver en benchmark-aftale for, hvilken type aftaler EU søger at få med fremtidens vækstmarkeder. Det er samtidig en kompleks aftale, som berører emner som markedsadgang for tjenesteydelser, investeringer på de asiatiske vækstmarkeder, åbenhed omkring offentlige indkøb, konkurrencepolitik og profilering af bæredygtig handel. Der er tale om emner, som har været blokerede i WTO i årevis. Måske er dødvandet ved at brydes?

Mest af alt er det en historisk aftale for EU-institutionerne. Det bliver nemlig den første aftale, der skal ratificeres efter Lissabontraktatens ikrafttrædelse. Lissabon-traktaten signalerer en ny æra i den fælles eksterne handelspolitik. Nice-traktatens artikel 113 er blevet omdøbt til 207. Bilaterale investeringsaftaler er nu medtaget under Europa-Kommissionens enekompetence som international forhandler (artikel 207(1)). Europa-Parlamentets voksende indflydelse er blevet formelt institutionaliseret under den almindelige lovgivningsprocedure (artikel 207(4)). Parlamentet skal nu godkende alle handels- og investeringsaftaler. Endeligt skal eksterne politiske relationer samordnes med den eksterne handelspolitik (artikel 205).

Gør artikel 207 det lettere for Europa at forfølge en ny, offensiv og eksport-orienteret vækststrategi? Nej – Parlamentet får, med visse begrænsninger, større indflydelse på det handelspolitiske område, og det kan skabe forvirring. Omvendt har Lissabon-traktaten afklaret en række ukarheder fra tidligere traktater, ved f.eks. at ensarte beslutningsproceduren om tjenesteydelser og intellektuel ejendomsret. Derved står det klarere, hvad der fortsat kræver enstemmighed i Ministerrådet. Derudover medfører Lissabon-traktaten ekstraarbejde for

Kommissionen. Den skal samordne over 1500 bilaterale investeringsaftaler under ét og sikre europæiske investeringer på udenlandske markeder bedst muligt.

Umuliggør Lissabon-traktaten en proaktiv, offensiv handelsstrategi? Nej – der er fortsat en stærk kontinuitet i EU's handelspolitik. Visse kommentatorer frygter, at Parlamentets nye magtbeføjelser kan besværliggøre processen i en tid, hvor der skal træffes hurtige beslutninger. Parlamentet kan dog ikke definere indholdet af Kommissionens forhandlingsmandat. Parlamentet kommer derfor ikke til at sætte en ny dagsorden som sådan. Andre har udtalt frygt for, at handelspolitikken nu kommer helt udenfor medlemslandenes kontrol. Men der er egentlig blot tale om en kodificering af eksisterende praksis. National ratifikation af internationale handelsaftaler har været et gummistempel i årtier. Der hersker en stærk fællesforståelse om, at det er decideret irrationelt for et medlemsland at undergrave en færdigforhandlet aftale, og derved miste de store fordele, som det giver at tale med én stemme i det globale handelsspil.

Det bliver derimod interessant at følge, hvordan Parlamentet vil håndtere fremtidens kompromisser i krydsfeltet mellem globaliseringens vindere og tabere i Europa. Konkurrencedygtige firmaer vil presse på for åbenhed. Andre vil have mere beskyttelse. Det har Parlamentet aldrig håndteret før. Samtidig kan Parlamentet tænkes at ville profilere sig mere markant ved f.eks. at sætte fokus på menneskerettigheder eller bæredygtighed. Det kan skabe usikkerhed i det globale spil. Ligeledes kan den højtstående repræsentant for udenrigsanliggender, Catherine Ashton, forventes at referere tydeligere til den fælles handelspolitik, der altid har været Unionens skarpeste udenrigspolitiske våben. Dette vil blive gjort for at skabe mere 'sammenhæng' og 'helhed' i EU's fremtidige udenrigspolitik. Derfor vil omverdenen fortsat være forvirret over, hvem i Europa, de skal diskutere de globale problemer med. Det får Lissabon-traktaten ikke afklaret – tværtimod, fristes man til at tænke – om end aftalen med Sydkorea viser, at det er muligt for EU at forhandle med én stemme. Nu skal aftalen ratificeres, og det kan nemt vise sig at være en helt anden historie. Den efterhånden brogede skare af EU-beslutningstagere og -handelsdiplomater kan trøste sig med, at Obama har endnu større problemer med sit bagland.

Forskerklummen skrives på skift af forskerne på Center for Europæisk Politik. Klummen er ikke udtryk for en fælles CEP-holdning.

